

REWOLUCJA W PRODUKCJI ENERGII ELEKTRYCZNEJ?

Rynek energetyczny mogą w niedalekiej przyszłości zrewolucjonizować ogniwa paliwowe. Są to urządzenia generujące prąd elektryczny w wyniku reakcji elektrochemicznego utleniania dostarczanego z zewnątrz paliwa. Bezpośrednia konwersja energii chemicznej paliwa w energię elektryczną przekłada się na wysoką sprawność ogniwa, co z kolei oznacza mniejsze zużycie paliwa i mniejszą ilość zanieczyszczeń uwalnianych do otoczenia. Ukoronowaniem koncepcji ogniwa paliwowych są stałotlenkowe ogniwa paliwowe. Nad nowym typem stosu takich ogniwa pracuje dr inż. Grzegorz Brus z Katedry Podstawowych Problemów Energetyki Wydziału Energetyki i Paliw Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Badania są finansowane w ramach programu FIRST TEAM 1/2016 realizowanego przez Fundację na rzecz Nauki Polskiej ze środków Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój.

Stałotlenkowe ogniwa paliwowe, ze względu na wysoką temperaturę pracy oraz przewodzący jony tlenu elektrolit, mogą utleniać jako paliwo mieszaninę wodoru i tlenku węgla, otrzymaną w wyniku procesu reformingu gazu ziemnego. Typowe ogniwo paliwowe składa się z dwóch elektrod: anody i katody, oddzielonych stałotlenkowym elektrolitem. Podczas produkcji takich ogniwa największym problemem jest spiekanie elektrod o dużej powierzchni. Stosowane obecnie w instalacjach pilotażowych ogniwa posiadają często powierzchnie przekraczającą 50 cm². Spiekanie cienkich kompozytów metalowo-ceramicznych o takiej powierzchni jest bardzo kłopotliwe. Wymagane są bardzo duże piece o równomiernym rozkładzie temperatury oraz odpowiednia metoda spiekania, która jest najczęściej tajemnicą producenta. Dodatkowo ogniwo o dużej powierzchni narażone jest podczas pracy na duże gradienty temperatury, które mogą doprowadzić do jego uszkodzenia. Pojedyncze ogniwa zapewniają bardzo małe napięcie, rzędu 1V, dlatego ogniwa łączy się w stosy. W stosie ogniwa paliwowych pomiędzy ogniwami, przepuszczane są na zmianę utleniacz (najczęściej powietrze) oraz paliwo (wodór lub gaz ziemny). Powoduje to bardzo duże trudności w uszczelnianiu takiego układu.

„Nasz projekt, realizowany w ramach grantu uzyskanego w programie FIRST TEAM FNP, rozwiąże wszystkie z wyżej wymienionych problemów. Zamierzamy zaprojektować stos łatwy w produkcji i łatwy do uszczelniania. Wady wynikające z prostoty konstrukcyjnej stosu będą rekompensowane zorientowanym na mikrostrukturę materiału procesem produkcyjnym. Proponujemy mikrostrukturę „szytą na miarę”, tak aby sprostać konkretnym wymaganiom ogniwa, zależnym od lokalizacji w stosie, jak również lokalizacji w pojedynczym ogniwie. Projektowanie zorientowane na mikrostrukturę stało się możliwe dzięki rozwojowi technik pomiarowych, takich jak tomografia elektronowa FIB-SEM. Technologię tę użyto po raz pierwszy do badania ogniwa w 2006 r., ale do dziś tylko kilka ośrodków na świecie potrafi prawidłowo przeprowadzić analizy ilościowe parametrów mikrostruktury porowatego materiału elektrod” – mówi dr inż. Grzegorz Brus.

Jego zdaniem, tanie i łatwe w produkcji stałotlenkowe ogniwa paliwowe mogą przynieść rewolucję w zasilaniu polskich gospodarstw domowych. Uzyskana w ten sposób energia jest bardzo czysta, a jedynymi spalinami, w przypadku zasilania ogniwa gazem ziemnym, są dwutlenek węgla i para wodna. Ponadto, w przeciwieństwie do klasycznej elektrowni, ogniwo paliwowe może dynamicznie

reagować na zapotrzebowanie na energię i wytwarzać prąd tylko wtedy, gdy jest on potrzebny i w ilości, w jakiej jest potrzebny. Ogniwo takie spełnia również funkcje grzewcze, gdyż instalacja produkuje oprócz energii elektrycznej, także energię ciepłą, która może zostać zużyta do ogrzewania wody i domu.

Projekt będzie realizowany przy współpracy z prestiżowymi partnerami z Japonii: Kyoto University w Kioto oraz Shibaura Institute of Technology w Tokio.

Dr inż. Grzegorz Brus ukończył studia i uzyskał doktorat na Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie. Pracował naukowo także na Uniwersytecie w Kioto w Japonii. Zajmuje się tematyką związaną z: modelowaniem komputerowym procesów cieplnych i przepływowych, tlenkowymi ogniwami paliwowymi, modelowaniem reakcji chemicznych i elektrochemicznych oraz tomografią elektronową FIB-SEM.